

**KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
BIURO SZKOLENIA**

**PROGRAM SZKOLENIA
W ZAKRESIE HAKOWEGO – SYGNALISTY
DLA STRAŻAKÓW PAŃSTWOWEJ STRAŻY
POŻARNEJ**

Warszawa 2013

Warszawa, dnia 1 października 2013 r.

ZATWIERDZAM
ZASTĘPCA KOMENDANTA GŁÓWNEGO
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

nadbryg. Piotr KWIAWKOWSKI

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest zapoznanie słuchaczy z obowiązkami oraz zasadami bezpiecznej pracy w trakcie wykonywania zadań hakowego – sygnalisty.

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

a) w sferze poznawczej:

- wskazywać obowiązujące przepisy związane z eksploatacją urządzeń dźwigowych,
- omawiać środki ochrony indywidualnej na stanowisku hakowego-sygnalisty,
- wskazywać zagrożenia wypadkowe przy czynnościach wykonywanych przez hakowego – sygnalistę,
- opisywać zakres obowiązków pracownika wykonującego zadania hakowego – sygnalisty,
- omawiać zasady zachowania się w strefie zagrożenia związanej z transportem materiałów,
- rozpoznawać rodzaje zawiesi transportowych, sposób ich oznakowania oraz omawiać bezpieczne sposoby ich eksploatacji,
- omawiać zasady zachowania się na wypadek awarii zawiesia bądź urządzenia.

b) w sferze praktycznej, umieć:

- stosować przepisy związane z eksploatacją urządzeń dźwigowych, w tym BHP,
- stosować środki ochrony indywidualnej na stanowisku hakowego – sygnalisty,
- zabezpieczać i oznakowywać miejsce prac związanych z transportem materiałów,
- dobierać odpowiedni rodzaj zawiesia do podnoszonego materiału oraz podczepiać materiał,

- nawiązywać łączność pomiędzy hakowym – sygnalistą a operatorem UTB,
- prowadzić korespondencję z operatorem za pomocą środków łączności radiowej oraz sygnalizacji ręcznej,
- stosować odpowiednie procedury w przypadku wystąpienia awarii zawiesia, bądź urządzenia,
- udzielać pomocy osobom poszkodowanym w razie wystąpienia wypadku.

c) w sferze motywacyjnej, mieć ukształtowane postawy:

- odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i współpracowników,
- odpowiedzialności za stan techniczny użytkowanego sprzętu,
- odpowiedzialności za życie ludzi.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

Kandydat na szkolenie powinien posiadać skierowanie od właściwego przełożonego, według wzoru określonego w załączniku nr 1, potwierdzające określone w skierowaniu wymagania.

4. Uprawnienia absolwenta

Ukończenie szkolenia uprawnia do wykonywania zadań hakowego – sygnalisty podczas transportu materiałów i innych przedmiotów za pomocą żurawi samojezdnych przenośnych w trakcie prowadzonych działań ratowniczo-gaśniczych.

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

- a) Szkolenie należy organizować w szkołach Państwowej Straży Pożarnej oraz ośrodkach szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej.
- b) Podstawą organizacji procesu dydaktycznego jest plan nauczania. Podstawową formą nauczania jest jednostka lekcyjna (lekcja) trwająca 45 minut. Dopuszcza się łączenie dwóch jednostek lekcyjnych. Lekcje powinny się odbywać w salach przystosowanych do prowadzenia zajęć teoretycznych (odpowiadających warunkom higieny szkolnej, odpowiednio wyposażonych technicznie w środki dydaktyczne) oraz w miejscach pozwalających na sprawną organizację zajęć praktycznych.
- c) Na realizację programu szkolenia przewidziano 8 godzin lekcyjnych, tj. 1 dzień.
- d) Organizator szkolenia zapewnia wykładowców i instruktorów do przeprowadzenia szkolenia, sprzęt niezbędny do przeprowadzenia zajęć praktycznych oraz dokumentację szkolenia (dziennik lekcyjny).
- e) Do prowadzenia zajęć praktycznych uprawnieni są funkcjonariusze PSP, którzy posiadają kwalifikacje do obsługi żurawi samojezdnych oraz inni specjaliści z przygotowaniem kierunkowym z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.
- f) Podstawą do zaliczenia szkolenia jest obecność słuchacza na wszystkich zajęciach objętych programem szkolenia.
- g) Absolwent szkolenia otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w zakresie hakowego – sygnalisty według wzoru określonego w załączniku nr 2 do niniejszego programu szkolenia.

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne

- a) Zajęcia teoretyczne powinny być organizowane dla całej grupy słuchaczy. Dla zapewnienia właściwej efektywności kształcenia grupa szkoleniowa nie powinna liczyć więcej niż 20 osób.
- b) Zajęcia praktyczne należy prowadzić w grupach nie większych niż 10 osób.
- c) Realizacja zajęć o charakterze teoretycznym powinna być zintegrowana z zajęciami praktycznymi.
- d) W procesie nauczania należy uwzględniać obowiązujące zasady nauczania oraz racjonalnie łączyć różne metody nauczania.
- e) Podczas planowania zajęć praktycznych należy zwrócić uwagę na zapewnienie niezbędnego sprzętu oraz właściwych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

- f) Zajęcia praktyczne należy poprzedzić odprawą instruktorsko-metodyczną, którą prowadzi instruktor. Celem odprawy jest zapoznanie słuchaczy z tematyką i celem ćwiczeń oraz omówienie ich przebiegu zgodnie z konspektem zajęć.
- g) Realizację zajęć praktycznych należy poprzedzić instruktażem wstępnym, w czasie którego instruktor omawia temat, cel i organizację ćwiczeń oraz zapoznaje słuchaczy z przepisami BHP. W czasie trwania ćwiczeń instruktor na bieżąco kontroluje w grupach poprawność wykonywanych zadań i koryguje zauważone błędy i nieprawidłowości. Na zakończenie ćwiczeń, w ramach instruktażu końcowego, instruktor podsumowuje zajęcia, sprawdza stopień przyswojenia wiedzy i umiejętności. Ćwiczenia należy każdorazowo zakończyć czyszczeniem i konserwacją używanego sprzętu.

3. Plan szkolenia

Lp.	Temat szkolenia	Liczba godzin		
		T	P	R
1.	Uregulowania prawne związane z eksploatacją urządzeń dźwigowych. Pojęcie i kwalifikacje pracownika wykonującego czynności na stanowisku pracy hakowego – sygnalisty	1	-	1
2.	BHP i środki ochrony indywidualnej oraz oznakowanie miejsca wykonywania prac transportowych. Wypadki przy pracy	1	1	2
3.	Rodzaje i eksploatacja zawiesi transportowych	1	2	3
4.	Sposoby łączności z operatorem urządzeń transportu bliskiego	1	1	2
	Razem:	4	4	8

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem

III. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Uregulowania prawne związane z eksploatacją urządzeń dźwigowych. Pojęcie i kwalifikacje pracownika wykonującego czynności na stanowisku pracy hakowego – sygnalisty – 1T

Materiał nauczania:

- uregulowania prawne dotyczące wymagań dla maszyn,
- uregulowania prawne w zakresie dozoru technicznego niektórych urządzeń transportu bliskiego,
- umiejętności i wymagania psychofizyczne stawiane osobom wykonującym zadania na stanowisku hakowego – sygnalisty,
- obowiązki osoby wykonującej czynności na stanowisku hakowego – sygnalisty przed, w trakcie oraz po zakończeniu pracy.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić akty prawne związane z eksploatacją maszyn,
- wymienić akty prawne związane ze sprawowaniem dozoru technicznego nad urządzeniami transportu bliskiego,
- wymienić wymagania dla osób wykonujących zadania na stanowisku hakowego – sygnalisty,
- wymienić obowiązki hakowego – sygnalisty przed rozpoczęciem pracy,
- wymienić zadania hakowego – sygnalisty w czasie trwania czynności transportowych,
- wymienić obowiązki hakowego – sygnalisty po zakończeniu pracy,
- opisać zakres odpowiedzialności osoby wykonującej czynności na stanowisku hakowego – sygnalisty.

2. BHP i środki ochrony indywidualnej oraz oznakowanie miejsca wykonywania prac transportowych. Wypadki przy pracy – 1T; 1P

Materiał nauczania:

- uregulowania prawne dotyczące przepisów BHP podczas wykonywania robót budowlanych,
- rodzaje ochron osobistych i ich przeznaczenie,
- rodzaje zabezpieczeń przed upadkiem z wysokości,
- środki i sposoby oznakowania miejsca wykonywania prac transportowych,
- sposoby oznakowania osób wykonujących zadania hakowego – sygnalisty,

- oznakowanie miejsca wykonywania prac transportowych w ciągu dnia i w porze nocnej,
- poruszające się maszyny i mechanizmy,
- przemieszczające się wyroby i materiały – uderzenie, przygniecenie,
- upadek z wysokości – spadnięcie na niższy poziom,
- uderzenia przez ruchome elementy zawiesia,
- postępowanie w razie wypadku.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić akty prawne dotyczące przepisów BHP związanych z wykonywaniem zadań na stanowisku hakowego – sygnalisty oraz przepisów BHP dotyczących wykonywania robót budowlanych,
- wymienić i zastosować środki ochrony osobistej (ochrony głowy, kończyn górnych, kończyn dolnych),
- wymienić rodzaje zabezpieczeń stosowanych podczas wykonywania prac na wysokości,
- wymienić i zastosować sposoby oznakowania osoby wykonującej pracę na stanowisku hakowego – sygnalisty,
- oznakować miejsce wykonywania prac transportowych w ciągu dnia i w porze nocnej,
- wymienić zagrożenia dla człowieka spowodowane przez poruszające się maszyny i mechanizmy,
- wymienić zagrożenia dla człowieka spowodowane przez przemieszczające się materiały i wyroby,
- wymienić zagrożenia dla człowieka spowodowane przez przemieszczające się ruchome elementy zawiesia,
- wymienić zasady bezpieczeństwa podczas wykonywania prac na wysokości,
- wymienić zagrożenia spowodowane przez spadające przedmioty,
- omówić sposób postępowania w sytuacji zaistnienia wypadku związanego z transportowaniem materiałów.

3. Rodzaje i eksploatacja zawiesi transportowych – 1T; 2P

Materiał nauczania:

- normy techniczne związane z budową i eksploatacją zawiesi,
- rodzaje i budowa zawiesi transportowych,

- sposoby oznakowania zawiesi,
- kontrola stanu technicznego zawiesi transportowych oraz sposoby ich przechowywania,
- dopuszczalne obciążenia robocze zawiesi,
- rodzaje uchwytów transportowych,
- wiadomości dotyczące ładunków transportowanych,
- zasady doboru zawiesi do transportowanego materiału oraz zasady pracy,
- dokumentacja techniczno – ruchowa zawiesi transportowych,
- ocena stanu i konserwacja zawiesi.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić normy techniczne związane z eksploatacją zawiesi,
- rozpoznać rodzaje zawiesi transportowych,
- objaśnić oznaczenie zawiesi transportowych,
- dokonać oceny masy ładunku oraz wyznaczyć jego środek ciężkości,
- omówić wpływ wiatru na transportowany ładunek,
- dobrać zawiesie transportowe do podnoszonego materiału,
- dokonać oceny stanu technicznego zawiesi,
- wymienić i rozróżnić typy uchwytów transportowych,
- dobrać odpowiedni typ uchwytu transportowego do podnoszonego materiału,
- wyjaśnić pojęcie kąta wierzchołkowego,
- wskazać sposoby zaczepiania poszczególnych rodzajów zawiesi,
- wymienić czynności zakazane podczas transportu materiałów,
- przeprowadzić ocenę stanu zawiesia oraz wykonać jego konserwację,
- omówić sposób postępowania hakowego – sygnalisty na wypadek awarii zawiesia.

4. Sposoby łączności z operatorem urządzeń transportu bliskiego – 1T; 1P

Materiał nauczania:

- techniki łączności pomiędzy hakowym – sygnalistą a operatorem UTB – łączność radiowa, łączność za pomocą znaków testowych,
- zastosowanie technik łączności,
- prowadzenie korespondencji drogą radiową,

- rodzaje znaków gestowych (sygnały ogólne, ruchy pionowe i poziome, niebezpieczeństwo),
- zasady stosowania znaków i sygnałów bezpieczeństwa.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić techniki łączności,
- podać przykłady zastosowania poszczególnych technik łączności,
- wymienić zasady prowadzenia korespondencji drogą radiową z operatorem UTB,
- przeprowadzić korespondencję radiową z operatorem UTB,
- wymienić rodzaje znaków gestowych,
- wydać i odebrać polecenia z zastosowaniem znaków gestowych podczas transportu materiałów.

LITERAURA

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz. U. Nr 199, poz. 1228 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów BHP (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 października 2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego (Dz. U. Nr 193, poz. 1890),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 lipca 2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych (Dz. U. Nr 79, poz. 849, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie BHP podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. Nr 47, poz. 401),
- PN-ISO 12480-1:2002 Dźwignice – Bezpieczna eksploatacja – Część 1: Postanowienia ogólne,
- PN-EN 13414-1:2005/A1:2006 Zawiesia z lin stalowych – Bezpieczeństwo – Część 1: Zawiesia do podnoszenia ogólnego zastosowania,
- PN-EN 13414-2:2005/A1: 2006 Zawiesia z lin stalowych – Bezpieczeństwo – Część 2: Wykaz informacji dotyczących użytkowania i konserwacji dostarczanych przez wytwórcę,
- PN-EN 13414-3:2005 Zawiesia z lin stalowych – Bezpieczeństwo – Część 3: Zawiesia splotkowe o obwodzie zamkniętym i zawiesia z lin trójzwitych,
- PN-EN 818- 6:2008 Łańcuch o ogniwach krótkich do podnoszenia ładunków – Bezpieczeństwo – Część 6: Zawiesia łańcuchowe – Informacje dotyczące użytkowania i konserwacji podawane przez wytwórcę,
- PN-EN 1492-1 + A1:2008 Zawiesia włókienne – Bezpieczeństwo – Część 1: Zawiesia pasowe płaskie tkane z włókien syntetycznych, ogólnego przeznaczenia (oryg.),
- PN-EN 1492-2 + A1:2008 Zawiesia włókienne – Bezpieczeństwo – Część 2: Zawiesia o obwodzie zamkniętym z włókien syntetycznych, ogólnego przeznaczenia (oryg.),
- PN-EN 13155 + A2:2009 Dźwignice – Bezpieczeństwo – Zdemowalne urządzenia chwytające (oryg.),
- PN-84-M-84702:1984 Dźwignice – Zawiesia chwytne i zaczepowe specjalnego przeznaczenia – Ogólne wymagania i badania.

.....
(pieczęć jednostki delegującej)

KARTA SKIEROWANIA

Jednostka zgłaszająca

Nazwa

Adres

Tel./Fax

Kieruję Pana

(stopień, imię i nazwisko, imię ojca)

urodzonego

(data i miejsce urodzenia – miejscowość i województwo)

na szkolenie w zakresie hakowego – sygnalisty dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej

realizowane w dniu W

Oświadczam, że kierowany nie posiada przeciwwskazań do pełnienia służby na stanowiskach bezpośrednio związanych z działaniami ratowniczymi oraz posiada:

- a) minimum kwalifikacje do wykonywania zawodu strażaka na poziomie podstawowym,
- b) kwalifikacje ratownika, aktualne na czas trwania szkolenia, zgodne z wymaganiami określonymi w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym,
- c) zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, aktualne na czas trwania szkolenia.
- d) orzeczenie komisji lekarskiej lub zaświadczenie lekarskie potwierdzające okresowe badanie lekarskie, aktualne na czas trwania szkolenia.

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis kierującego)

.....
(pieczęć podłużna)

ZAŚWIADCZENIE

.....
(imię i nazwisko)

urodzon dnia r.

w woj.

ukończył

szkolenie w zakresie hakowego – sygnalisty dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej

przeprowadzone w

.....

w dniu r.

według programu z dnia

zatwierdzonego przez

.....

.....

....., dniar.
(miejsowość)

Nr.....

ORGANIZATOR

.....
(pieczęć, podpis)

Lp.	Temat szkolenia	Liczba godzin		
		T	P	R
1.	Uregulowania prawne związane z eksploatacją urządzeń dźwigowych. Pojęcie i kwalifikacje pracownika wykonującego czynności na stanowisku pracy hakowego – sygnalisty	1	-	1
2.	BHP i środki ochrony indywidualnej oraz oznakowanie miejsca wykonywania prac transportowych. Wypadki przy pracy	1	1	2
3.	Rodzaje i eksploatacja zawiesi transportowych	1	2	3
4.	Sposoby łączności z operatorem urządzeń transportu bliskiego	1	1	2
	Razem:	4	4	8